

Asia: VN/3707/2022

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopalvelu.fi

VN/3707/2022

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Koronapandemia ja Ukrainan sota ovat vaikeuttaneet EU:n raaka-aine- ja energiamarkkinoita laajalaisesti. Koronapandemian rajoituksista johtuen metallituoteteollisuuden tuotteiden kysyntä ja tuotanto laskivat hetkellisesti merkittävästi, ja vastaavasti pandemian helpottaessa kysyntä nousi poikkeuksellisen nopeasti samalla kun Venäjä, ja osin myös Ukraina, poistuivat raaka-aine ja metallituotteiden markkinoilta.

Suomen koko metallinjalostus- ja tuoteteollisuudelle energian ja erityisesti sähkön korkea hinta ja heikko saatavuus aiheuttavat merkittäviä toimitus- ja kannattavuusongelmia. Täkäläiset puhtaammin tuotetut metallituotteet ovat kalliimpia tuottaa normaalistikin, mutta tällä hetkellä poikkeuksellisen korkeat maailmanmarkkinahinnat vaarantavat jo koko arvoketjun kilpailukyvyn.

Koko arvoketju on pidettävä kunnossa

Epäreilu kilpailutilanne eurooppalaisten ja aasialaisten tuottajien välillä ei ole helpottanut viime vuosina vaan polkumyynti, epäreilut valtion tuet ja muut vääristymät, kuten esimerkiksi Aasian tuotannon kestäättömät hiilidioksidipäästöt ja päästökaupan puuttuminen ovat yhä ongelmia. Suomalainen metallinjalostusteollisuus on jo nykyään tutkitusti moninkertaisesti vähäpäästöisempää kuin EU:n ulkopuolella toimivat kilpailijansa, ja teollisuus on sitoutunut vähentämään päästöjä entisestään.

Metallinjalostusteollisuus näkee vihreän siirtymän ja investoinnit vähähiiliseen teknologiaan nykytilanteessa aiempaakin tärkeämpänä. Vihreä siirtymä avaa uusia kasvumahdollisuuksia koko teknologiateollisuudelle ja kasvattaa useimpien metallien kysyntää sekä luo mahdollisuuden Suomen koko metallinjalostuksen arvoketjun kasvattamiseen. Suunnitellut miljardiluokan investoinnit ovat kuitenkin mahdollisia vain, mikäli puhtaat suomalaiset tuotteet saavat mahdollisuuden kilpailla paljon päästöjä aiheuttavalla tekniikalla ulkomailla valmistettujen tuotteiden kanssa tasavertaisesti.

Pyydettynä lausuntona valtioneuvoston asetukseen sähköistämistuesta Metallinjalostajat ry toteaa seuraavaa:

- 1) Suhde muihin tukiin tulee selventää siten, että sähköistämistukea voidaan kohdistaa myös mm. energiatukea saaneeseen investointiin.
- 2) Kehittämistoimien hyväksyttäviä kustannuksia tulee tarkastella konsernitasolla.
- 3) Pörssisähkö tulee jatkossakin riittää osoituksena hiilettömän sähkön osuudesta.
- 4) Päästöttömän sähkön ja energian hankinta tulee olla mahdollista tuen avulla kokonaisuudessaan.

Taustaa:

Valtioneuvoston asetuksessa määritetään sähköistämisentukilain tarkempia suuntaviivoja kansallisen lisäehdon mukaiselle tuen käytölle. Ehdoksi tuen hakemiselle on perustellusti valittu valtioneuvoston suuntaviivojen kohta, jonka mukaan 30 % tukea hakevan laitoksen sähkön kulutuksesta tulee olla tuotettu hiilettömällä tuotantomuodoilla.

Tuen tarkoituksena on kompensoida päästökauppajärjestelmän sähkön hintaa nostavaa vaikutusta Suomen vientiteollisuudelle, jolloin tuen käytön kohde on itsestään selvä.

Asetusluonnoksen osalta pidämme kehittämistoimen määritelmää tarkoituksenmukaisena. Kansallisen lisäehdon mukainen tuen käyttö hiilineutraaliutta edistäviin hankkeisiin on riittävä.

1) Suhde muihin tukiin tulee selventää siten, että sähköistämistukea voidaan kohdistaa myös mm. energiatukea saaneeseen investointiin.

Sähköistämistuen käytön rajaaminen siten, että energiatukea saaneeseen hankkeeseen ei voi kohdistaa sähköistämistukea ei ole perusteltua. Muiden jäsenmaiden päästökauppakompensaatiojärjestelmät eivät vaadi tukisumman kohdistamista kehittämistoimiin, jolloin ne voivat käyttää tuen haluamallaan tavalla. Siten on vaikeaa ymmärtää miten kilpailu voisi edes teoriassa vääristyä, jos muissa jäsenmaissa ei kyseistä lisäehtoa ole voimassa. Sen sijaan, suomalaiset toimijat jäävät muita heikompaan asemaan, mikäli kansalliset säädökset heikentävät sähköistämistuen käytön mahdollisuuksia.

Yllä mainittu ongelma ei tule EU-regulaation kautta, vaan on kotimaisen sääntelyn tulos. Vastaavaa EU-tasolta sääntelyä on ehdotettu maksuttomien päästöoikeuksien jakoon liittyen ja energiatehokkuusdirektiivin yhteydessä. Suomen ei tule omalla lainsäädöllä aktiivisesti lisätä toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa vaan päinvastoin.

2) Kehittämistoimien kustannuksia tulee tarkastella konsernitasolla. Maantieteellinen raja on riittävä.

Kehittämistoimien rajaaminen niille laitoksille, joille on myönnetty sähköistämistukea heikentää toiminnanharjoittajien mahdollisuuksia tuen käytölle. Tuen käyttö tulisi rajata konsernitasoon, jolloin parhaimmat investoinnit toteutuisivat toimipaikasta riippumatta.

Kehittämistoimien rajaaminen Suomessa tapahtuvaksi on riittävä.

3) Pörssisähkö tulee jatkossakin riittää osoituksena hiilettömän sähkön osuudesta.

Tuen saamisen yhtenä ehtona toiminnanharjoittajan tulee osoittaa, että 30 % kulutetusta sähköstä on peräisin hiilettömistä tuotantomuodoista. Tukivuosille 2021 - 2022 asetusmuistion mukaisesti pörssistä hankittu sähkö on riittävä osoitus ehdon täyttämiseksi. Vuodesta 2023 eteenpäin ehdotetaan, että hiilettömän sähkön osuus tulee todistaa muilla keinoin, kuten alkuperätakuilla. Vuonna 2021 hiilivapaan sähkön tuotannon osuus Suomessa tuotetusta sähköstä oli 87 %. Osuus tulee kasvamaan tulevaisuudessa Olkiluoto 3 käyttöönoton ja uusiutuvan energian investointien edetessä. Suomessa kulutetun varmentamattoman sähkön hiilijalanjälki todennetaan

Energiaviraston laskeman jäännösjakauman mukaisesti. Suomen ei tule asettaa muita jäsenmaita kovempia vaatimuksia sähkön alkuperän todentamiselle.

4) Päästöttömän sähkön ja energian hankinta tulee olla mahdollista tuen avulla kokonaisuudessaan.

Artiklassa 14 todetaan, että kehittämistoimeen liittyvästä investoinnista, hankinnasta ja uusiutuvan energian hankinnasta toiminnanharjoittajalle aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten tulee kohdistua toimintaan yhdellä tai useammalla laitoksella, jonka tietojen perusteella sähköistämistukilain mukaista tukea on myönnetty.

Kysymys on siis käsittääksemme siitä, käytetäänkö tukea sähkön hankintaan vai ei. Tukea saa, jos hankkii väh. 30 % sähköstä päästöttömistä lähteistä, mutta jos tukea käytetään energian hankintaan niin ymmärrän että tuo vaatimus uusiutuvan energian hankinnasta rajaa mahdollisuuksia 50 %. Mielestämme tämä rajaus on tarpeeton Suomessa, jossa uusiutuvan energian tuotantoa tuetaan jo nykyisellään usealla tavalla ja lisäksi osa uusiutuvan energian tuotantoa on kilpailukykyistä ilman tukia.

Laitoksen yhteydessä tuotettu ja käytetty uusiutuva energia tulee hyväksyä kehittämistoimena nykyisen ehdotuksen mukaisesti. Tulehtuneen maailmantilanteen aiheuttaman omavaraisuuden korostumiseen liittyen tulee pitää huoli, ettei yrityksen itse tuottamaa energiaa kohdella eri tavoin suhteessa ostettuun uusiutuvaan energiaan.

Nykyisellään hakija on voinut käyttää Energiaviraston hyväksymää todentajaa. Tämä mahdollisuus tulisi säilyttää jatkossakin prosessin sujuvoittamiseksi. Kolmannen osapuolen todentajien käyttö tulisi siis edelleen sallia.

Järvinen Kimmo
Metallinjalostajat ry